

Almássy Endre, Palágyi Lajos, Andor Zsigmond, — Pozsony, Debrecen, Kassa, Szeged. Színészkedésének fele idejét Szegeden töltötte.

Utójáték. A színmű végéhez csatolt játék, mely záradékkul kerül színre.

Utolsó tánc. Szálló-ige Katona József „Bánk bán”-jából. (I. szakasz végén.) Egressy Béni is átvette „Bánk bán” c. operája szövegébe.

Üttörő színészek, a magyar színészet azon lelkes apostolai, a kik a magyar színészet gyermekéveiben a hivatás lelkesedésétől áthatva, küzdelmes munkálkodásukkal közreműködtek annak megalapozásában, annak megteremtésében. Ide kell számítanunk színészetünk azon nagyjait is, a kik új területeket hódítottak meg a magyar színészetnek, a kik az idegen nyelvet használó, és idegennyelvű színészeket pártoló vidékeken vitték diadalra a magyar színészet megtépett lobogóját. Ezek közé tartoznak első sorban a legelső magyar társulatok (Kelemen László, Kócsi Patkó, stb.) színészei, a kiknek megkellett küzdeniök a teret elfoglaló idegennyelvű színészek versengésével, a hatóságok közömbösségével, a magyar színművek és megfelelő helyiségek hiányával és a legkülönbözőbb előítéletekkel. Az ő lelkes működésük nyomán kezdett fejlődni a magyar színműirodalom, emelkedtek egymásután megfelelő hajlékok a színművészet kultúrára és emelkedett a magyar színészet arra a világszerte elismert polcra, a melyet ma elfoglal. Az üttörő színészeket színpadon megörökíti Váradi Antal „Üttörők” c. alkalmi darabjában, mely a magyar színészet centennáriuma alkalmából, 1890 okt. 24-én került színre a Nemzeti Színházban. — 1890 okt. 25-én a „Pesti Napló” vezércikket írt az üttörő színészekről.

Uzonyi Barna dr., író, zeneszerző, Hajdúvármegye másodfőjegyzője, sz. 1895-ben, Hajduböszörményen. Zenei kultúráltságát családjában szerezte és számos zenedarabot írt. Film-scenárium is van Amerikában elhelyezve.

Ügyelő. A rendező munkája még nem tökéletes akkor, amikor úgy gondolja, hogy azzal már elkészült. Szüksége van még oly munkatársra, aki az ő intenciója szerint folytatja és végérvényesen befejezi művészi munkáját. Ez a faktor az ügyelő, ki jelen van minden próbán, elejétől-végig, intézkedik, utasítást vesz át és tovább adja, ellenőrzi, hogy a díszlet, butor, kellék, világítás aszerint van-e beállítva, amint azt a rendező kívánja; vigyáz a szereplőkre, hogy azok pontos végszóra lépjenek be a színpadra, a jelenésükre. Ő a színpad őre, a rend, csend, fegyelem fenntartója; ő indítja meg az előadást és pedig akként, hogy előzőleg meggyőződést szerez arról, hogy vajjon minden szereplő elkészült-e, azután az előadás megkezdése előtt negyedóránként egy-egy csengetéssel jelt ad az öltözőkbe és a közönségnek. Ő az, aki egyben a szcenikai külsőségek eszközzésére és ellenőrzésére van hivatva. Ha tehát a nagyközönség zenét hall a kulisszák mögött, harangszót, lövést, zajt, dörgést, lát hőesést, vagy villámlást, sötétedést és világítási változást: ennek végrehajtását ő intézi a megfelelő technikai erőkkel. Külön pulpitus is van az ügyelőnek, mely fölött sok csengőgomb van megerősítve. Az egyik csengő az előcsarnokba szól, a másik a különböző emeletre, folyosókra; ő ad jelt a sugóhoz, karmesterhez, függönyhúzóhoz, a társalgóba és a statiszták öltözőjébe. A sugóhoz és a függönyöshöz berregő csengő vagy villanyfény szól. Mielőtt a színház igazgatósága valamely szindarabból próbát tűzne ki, az ügyelő a darabból kivonatot készít, amit színészi nyelven vezérlapnak hívnak. Ide rajzolja be a színpadi berendezést; a szereplők nevét és a végszavakat ide írja be, továbbá a későbbi próbák alatt az egyes jelenetek időbeli tartamát is. Erre azért van szüksége, mivel ezáltal könnyen tájékozódhatik afelől, hogy egyik jelenettől a másikig mennyi ideje van egy esetleges váratlanul történő baj gyors megakadályozására, késések megátalására, különösen nőknél az öltözőben felejtett kellék gyors átvételére, stb. Az ügyelő lelkiismeretes jegyzéket vezet a színház munkarendjéről, a fegyelem-